44
27. febr.

REGLUGERÐ
um Landsbókasafn.

Stjórn safnsins.

1. gr.

Landsbókavörður hefur umsjón með allri vinnu í þarfir safnsins. Er öllum starfsmönnum þess, bókavörðum, bókbindurum, húsverði og öðrum, skylt að hlíta fyrirmælum hans.

2. gr.

Landsbókavörður annast öll viðskipti safnsins og fjárreiður, sér um bréfagerðir þess og reikningshald og afhendir menntamálaráðuneytinu við árslok tvíritaðan reikning yfir tekjur þess og gjöld ásamt fylgiskjölum. Hann ræður verkaskiptum milli bókavarða, hefur umsjón með bókbandsvinnustofu safnsins og annari starfsemi þess og sér um kaup á efni og áhöldum.

3. gr.

Haldin skal undir umsjón landsbókavarðar viðtökubók um öll rit, sem safnið eignast, og sér hann um, að spjaldskrá safnsins sé jafnan í fullu lagi. Landsbókavörður annast útgáfu Árbókar safnsins og annara rita, sem út kunna að verða gefin á vegum þess. Nákvæm skrá um öll íslenzk rit, sem út koma, skal prentuð í Árbók safnsins, skýrsla um starfsemi þess og ritgerðir um íslenzka bókfræði og bókmenntir.

4. gr.

Landsbókavörður ákveður öll kaup á bókum, tímaritum og handritum til safnsins, en leita skal hann tillagna sérfræðinga eða ráðunauta, sem settir kunna að verða, einkum þegar um þröng sérfræðisvið er að ræða eða mjög dýrar bækur og ritsöfn.

5. gr.

Landsbókasafnið veitir viðtöku öllum skyldueintökum, sem prentsmiðjum og bókaútgefendum ber lögum samkvæmt að láta af hendi, og annast úthlutun þeirra sem hér segir:

1. Safninu sjálfu er skylt að halda tveim eintökum af öllu prentmáli, stóru og smáu, og skal annað þeirra vera geymslueintak. Heimilt er safninu að halda þriðja eintakinu, þegar líklegt er að dómi landsbókavarðar, að tveggja notkunareintaka sé þörf.
2. Háskólabókasafni og bókasafni Norðurlands ber að afhenda eitt eintak hvoru af öllu prentmáli.
3. Bókasöfnin í Stykkishólmi, Ísafirði og Seyðisfirði hafa rétt til að velja úr þeim ritum, sem eru ein örk eða stærri, og úr tímaritum, sem koma út mánaðarlega eða sjaldnar. Skulu þau senda Landsókasafninu fyrir hver marzlok skrá um valin rit, þeirra sem út hafa komið næsta ár á undan, og annast það sendingu bókanna á kostnað viðtakenda.
4. Því sem afgangs verður af skyldueintökum, þegar fyrrgreind söfn hafa neytt réttinda sinna, skal úthlutað til erlendra bókasafna og vísindastofnana, og skulu þjóðbókasöfn Danmerkur, Noregs og Svíþjóðar sitja í fyrirrúmi, en vestan hafs háskólabókasafnið í Winnipeg.

Að öðru leyti fer úthlutun bókanna eftir því, sem landsbókavörður telur hagkvæmast með hliðsjón af gagnkvæmum hlunnindum og notaþörf íslenzkra bóka á hverjum stað.

6. gr.

Landsbókasafnið leitast við að afla bóka til safnsins með bókaskiptum við erlend söfn og vísindastofnanir og ver til þess þeim skyldueintökum, sem eigi er ráðstafað til innlendra safna, útgáfubókum safnsins og öðrum þeim ritum, sem safnið kann að eignast umfram eigin þarfir. Bókaskiptastöð safnsins annast einnig bókaskipti fyrir aðrar íslenzkar ríkisstofnanir, sem þess kunna að óska, og aflar í því skyni nauðsynlegra sambanda við erlendar bókaskiptastöðvar.

7. gr.

Um skráningarmiðstöð, sbr. 7. gr. laga nr. 44/1949, um Landsbókasafn, munu síðar verða sett ákvæði í sérstakri reglugerð.

Umsjón hússins.

8. gr.

Landsbókavörður hefur á hendi umsjón Landsbókasafnshússins með aðstoð húsvarðar. Þegar þörf þykir á meiriháttar breytingum og umbótum, innan húss eða utan, skal hann leita samþykkis menntamálaráðuneytisins, áður en hafizt er handa um framkvæmdir.

9. gr.

Húsvörður hefur á hendi daglega umsjón með húsinu og munum þess. Hann annast um, að lýsing þess, hitun og ræsting sé í góðu lagi að mati landsbókavarðar, sér um að lóð hússins sé jafnan þrifaleg, svo og útitröppur og gluggar, eftir því sem við verður komið. Hann ræður með samþykki landsbókavarðar fólk til fatagæzlu og ræstingar og hefur eftirlit með störfum þess. Hann annast um, að jafnan sé vörður í forstofu hússins til síma- og fatagæzlu og til leiðbeiningar gestum á þeim tíma, sem safnið er opið. Hann heldur uppi reglu í forstofu, stigum og göngum og sér um, að menn hegði sér sæmilega og hávaðalaust. Hann gætir þess, að eigi hafi aðrir lykla að útidyrum hússins eða vistarverum þess en fastir starfsmenn né hafi þar umgang þegar húsið á að vera lokað. Hann sér um viðhald og endurnýjun húsmuna og áhalda hússins eftir fyrirmælum landsbókavarðar.

10. gr.

Landsbókavörður getur falið húsverði að hafa á hendi reikningshald hússins, ef menntamálaráðuneytið veitir til þess samþykki sitt. Tekur húsvörður þá við fjárframlögum til hússins og sér um greiðslur vegna þess. Hann semur um áramót reikning yfir tekjur og gjöld hússins og afhendir menntamálaráðuneytinu í tvíriti.

11. gr.

Húsvörður annast flutning á pósti og bókasendingum milli Landsbókasafns og pósthúss eða skipaafgreiðslna, þegar á þarf að halda og landsbókavörður óskar þess.

Lestrarsalur.

12. gr.

Lestrarsalur Landsbókasafnsins er opinn á hverjum virkum degi, nema almennum frídögum, frá kl. 10 árdegis til kl. 10 síðdegis. Þó er heimilt að loka á matmálstímum kl. 12—1 og 7—8. Á laugardögum má loka kl. 7 síðdegis allt árið og kl. 12 á hádegi þrjá mánuði að sumrinu. Ef nauðsyn ber til að loka einn dag eða fleiri vegna ræstingar eða viðgerða, skal það auglýst í Ríkisútvarpinu.

44 27. febr.

13. gr.

Á þeim tíma, sem lestrarsalur er opinn, er öllum, sem náð hafa 16 ára aldri, hafa eigi gerzt brotlegir við reglur safnsins og hlíta í öllu fyrirmælum salsvarðar, heimilt að nota þar bækur og handrit safnsins. Hins vegar er gestum, sem ekki ætla sér að nota bækur eða handrit safnsins, óheimilt að hafast þar við án leyfis landsbókavarðar. Mönnum undir áhrifum áfengis er óheimill aðgangur að lestrarsal.

14. gr.

Salsgestir skulu afhenda fataverði hússins yfirhafnir sínar og höfuðföt, töskur og annað lauslegt, sem þeir kunna að hafa meðferðis. Ef einhver telur sér nauðsynlegt vegna vinnu sinnar að hafa með sér bækur inn í salinn, er honum skylt að leita leyfis salsvarðar í hvert sinn og hlíta fyrirmælum hans í öllu. Landsbókavörður getur lagt fyrir salsvörð að neita slíkum leyfum, ef honum þykir ástæða til. Ef gestur fær leyfi til að hafa bækur meðferðis, skal hann sýna salsverði þær, þegar hann fer.

15. gr.

Þegar gestur gengur inn í lestrarsalinn, skal hann þegar rita greinilega í gestabók safnsins nafn sitt, stöðu og heimilisfang. — Gestir hafa frjáls afnot allra bóka og tímarita í bókahillum lestrarsals og þurfa ekki að leita til þess leyfis salsvarðar. Ef þeir treysta sér eigi að setja bækurnar á réttan stað að lokinni notkun, skulu þeir afhenda þær salsverði.

16. gr.

Þeir sem óska að fá að láni i lestrarsal bækur eða handrit úr bókageymslum safnsins, skulu fylla út eyðublöð, sem til þess eru gerð, og afhenda salsverði. Eyðublöðin skulu fyllt út eins og form þeirra segir til og þess gætt, að ekkert vanti, sem þar á að standa. Þau skulu dagsett og undirskrifuð fullu nafni og heimilisfangi lánbeiðanda. Ef gesti er ekki ljóst, hvernig ætlazt er til að gengið sé frá lánbeiðnum og kvittunum, er salsverði skylt að veita honum nauðsynlegar leiðbeiningar.

17. gr.

Þegar gestur hefur lokið að nota bækur þær, er hann hefur fengið í lestrarsal, skal hann sjálfur skila þeim í hendur salsverði og fær þá afhentar kvittanir sínar. Lánuð bók eða handrit er í ábyrgð lántakanda, meðan kvittunin er í höndum salsvarðar. Ef gestur óskar að nota sömu bækur næsta dag, getur hann með samþykki salsvarðar fengið þær geymdar. Undanþegnar slíkri geymslu eru þó allar bækur handbókasafnsins og að auki bækur þær, sem að dómi salsvarðar eru notaðar að staðaldri í lestrarsal. Ef gestur þarf að bregða sér frá, þó eigi sé nema stutta stund, má hann eigi skilja bækur þær, er hann hefur að láni, eftir á borði sínu nema með leyfi salsvarðar. Óheimilt er gesti að skilja eftir á borði sínu eigin bækur eða handrit eða aðra muni, en fengið getur hann slík plögg geymd hjá salsverði til næsta dags.

18. gr.

Eigi er salsverði skylt að lána í lestrarsal kennslubækur menntaskóla og lægri skóla til notkunar við undirbúning undir kennslustundir. Eigi er heldur skylt að lána vandmeðfarin rit öðrum en þeim, sem gera sennilega grein fyrir því, að þeir þurfi að nota þau til fræðiiðkana eða annara nauðsynjastarfa. Fleiri en 10 bækur í einu má ekki lána sama manni í lestrarsal nema hann geri rökstudda grein fyrir því, að hann þurfi þess með, og metur þá salsvörður, hvort taka skuli beiðni hans til greina. Þegar lánuð eru handrit eða fágætar og dýrar bækur í lestrarsal, er lánþega skylt að hlíta nánari fyrirmælum um notkun þeirra en sett eru í reglugerð þessari, ef salsverði þykir við þurfa eða landsbókavörður mælir svo fyrir.

19. gr. 44

Gestir skulu gæta þess vandlega að fara vel með bækur þær, sem þeir nota í lestrarsalnum. Eigi má skrifa neitt í þær né strika eða pára á annan hátt. Ef gesti af vangá eða óviðráðanlegum atvikum verður það á að skemma bók, skal hann þegar gera salsverði aðvart. Einnig skal hann tilkynna salsverði tafarlaust, ef hann verður þess var, að blað vantar í bók, sem hann hefur fengið að láni, eða hún reynist gölluð á annan hátt. 27. febr.

20. gr.

Salsgestum ber að sjálfsögðu að gæta þar ýtrasta hreinlætis í meðferð bóka og allri umgengni. Þeir skulu haga sér prúðmannlega og hafa svo hljótt um sig sem unnt er. Samtöl í sambandi við afgreiðslu skulu fara fram svo hljóðlega, að ekki valdi ónæði þeim, sem sitja við lestur. Ef gestir þurfa að talast við, skulu þeir gera það í forstofu hússins. Þurfi aðkomumaður að hafa tal af salsgesti, ber honum að snúa sér til fatavarðar, sem gerir þá salsverði aðvart. Óheimilt er gestum að opna glugga í lestrarsal eða loka þeim, nema með leyfi salsvarðar.

21. gr.

Engum er heimill aðgangur að bókageymslum safnsins né vinnuherbergjum öðrum en starfsmönnum safnsins. Ef sérstaklega stendur á, getur landsbókavörður leyft slíkt, en þó því aðeins, að einhver bókavarða sé í fylgd með gestinum.

Ef skorta þykir á hreinlæti gests, prúðmannlega umgengni eða góða hegðun að öðru leyti í lestrarsalnum, getur salsvörður vísað honum burtu.

Útlán.

22. gr.

Útlán bóka skulu fara fram hvern virkan dag kl. 1—3 eftir hádegi. Skal bókum skilað úr útláni á sama tíma. Útlánsvörður hefur á hendi útlán bóka og viðtöku þeirra á venjulegum útlánstíma, og er honum ekki skylt að sinna útlánum á öðrum tímum. Ekki er öðrum starfsmönnum safnsins heimilt að lána út bækur, en taka mega þeir við skriflegum beiðnum um bækur og afhenda útlánsverði. Er honum þá heimilt að fá þeim í hendur umbeðna bók gegn kvittun lánþega. Ef sérstaklega stendur á, getur landsbókavörður lánað bók án milligöngu útlánsvarðar. Afhendir hann þá útlánsverði kvittunina í næsta útlánstíma með áritun sinni um undanþáguna.

23. gr.

Rétt til útlána hafa þeir menn, karlar og konur, 18 ára og eldri, sem eiga lögheimili í Reykjavík og eru, að mati útlánsvarðar, líklegir til að standa skil á bókum þeim, sem þeir fá að láni, og færir um að greiða andvirði þeirra, ef þær glatast. Menn, sem eiga lögheimili utan Reykjavíkur, útlendingar eða aðrir, sem útlánsvörður þekkir ekki né veit deili á, geta því aðeins fengið bækur lánaðar heim, að þeir afhendi útlánsverði ábyrgðarskírteini frá manni búsettum í Reykjavík, sem tekur fulla ábyrgð á bókunum og útlánsvörður metur gildan.

24. gr.

Ef bók skemmist eða glatast í höndum lánþega, er honum skylt að greiða bætur eftir mati landsbókavarðar. Ef fullar bætur fást eigi greiddar, hefur lánþegi fyrirgert rétti sínum til útlána, unz úr er bætt. Ef miklar sakir eru, má neita honum um afgreiðslu í lestrarsal. Andvirði glataðra bóka skal innheimta með málssókn, ef lánþegi greiðir eigi fullar bætur refjalaust.

44 27. febr.

25. gr.

Þeir sem óska að fá bækur lánaðar heim, afhenda útlánsverði skriflega beiðni um það á þar til gerðum eyðublöðum með greinilegri undirskrift sinni, dagsetningu og heimilisfangi. Er útlánsverði skylt að leiðbeina þeim, sem ekki vita til hlítar, hvernig ætlast er til að eyðublöðin séu útfyllt. Enginn fær að hafa fleiri en 5 lánsbækur samtímis. Þó getur landsbókavörður veitt undanþágu frá því ákvæði, ef lánþegi færir gild rök fyrir því, að sér sé þess þörf vegna fræðilegra starfa. Lánþegi má halda hverri bók einn mánuð, ef eigi er öðruvísi fyrir mælt af útlánsverði. Að lánstíma liðnum ber honum að skila bókunum ótilkvaddur og fær þá kvittanir sínar afhentar. Ef lánþega þykir sér vera þörf á að halda bók lengur en einn mánuð, getur hann fengið lánið framlengt, en þó því aðeins, að eigi hafi aðrir lagt drög fyrir að fá bókina. Heimilt er landsbókaverði að leyfa Háskólabókasafni lán til lengri tíma en hér er gert ráð fyrir, gegn því að bækurnar séu þá tiltækar notendum í lestrarsal Háskólabókasafnsins.

26. gr.

Nú skilar lánþegi ekki bókum á réttum skiladegi, og skal þá útlánsvörður innan þriggja daga krefja hann bréflega eða munnlega um skil. Ef það ber ekki árangur og bókin er enn í höndum lánþega þegar 6 dagar eru liðnir frá réttum skiladegi, skal bókin sótt heim til hans, og hefur hann þá fyrirgert rétti sínum til útlána næstu 6 mánuði. Ítrekuð vanskil varða missi á rétti til útlána fyrir fullt og allt.

27. gr.

Lánþegum er með öllu óheimilt að lána öðrum bækur þær, er þeir fá að láni úr Landsbókasafni. Varðar það missi réttar til útlána. Undanþágu frá þessu ákvæði má þó veita um þær bækur, sem lánaðar kynnu að verða Háskólasafni til notkunar í lestrarsal þess.

28. gr.

Á tímabilinu frá 1. maí til 1. júní ár hvert fara engin útlán fram, og eigi eru þá heldur framlengd bókalán. Á þeim tíma skulu allir lánþegar skila bókum þeim, er þeir hafa úr safninu.

29. gr.

Undanþegin útlánum eru:

a. öll handrit, myndir og uppdrættir,
b. allt prentmál á íslenzku og önnur rit, sem merkt eru Íslands-deild safnsins,
c. allar fágætar bækur og rit, sem erfitt er að bæta ef glatast,
d. allar bækur handbókasafns.

Eigi má heldur lána út dýr ritsöfn eða heildarverk, hvorki einstök bindi né verkið í heild. Þegar vafi þykir leika á, hvort bók falli undir ofangreind ákvæði, sker landsbókavörður úr. Ef sérstaklega stendur á, getur landsbókavörður veitt undanþágu frá ofangreindum ákvæðum, en eigi skal veita slíka undanþágu nema hennar sé brýn og rökstudd nauðsyn, og því aðeins um bækur úr Íslands-deild safnsins, að til sé annað notkunareintak, sem hægt er að lána í lestrarsal.

Reglugerð þessi, sem sett er samkvæmt 12. gr. laga nr. 44 1949, um Landsbókasafn, öðlast þegar gildi. Jafnframt falla úr gildi reglur nr. 53 21. apríl 1909, um afnot Landsbókasafns Íslands, auglýsingar nr. 98/1910 og nr. 161/1919, um breytingar á þeim reglum, svo og erindisbréf fyrir landsbókavörð og bókaverði við Landsbókasafn Íslands, nr. 99 9. apríl 1910.

Menntamálaráðuneytið, 27. febrúar 1950.

Bjarni Benediktsson.

Birgir Thorlacius.